1.3.2021

Aihe: U 7/2021 vp

Eduskunnan talousvaliokunta

LAUSUNTO: VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ EDUSKUNNALLE EHDOTUKSESTA EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI (AKKUASETUS)

Fortum kiittää saamastaan lausuntopyynnöstä ja pitää komission ehdotusta akkuasetukseksi erittäin tervetulleena uudistuksena niin akkujen uudelleenkäytön, kierrätyksen kuin koko eurooppalaisen akkuarvoketjun kehityksen näkökulmasta.

> Fortum toimii akkuarvoketjun eri vaiheissa: käytämme mm. akkuja energian varastointiin, tarjoamme sähköautojen latauspalveluita ja kehitämme paraikaa merkittävän mittaluokan litiumioniakkujen kierrätysratkaisuja. Fortum investoi kierrätysteknologiaan jolla on paras talteenottokyky ja matala hiilijalanjälki. Tästä viimeisinä esimerkkeinä ovat Ikaalisiin avattava akkujen mekaaninen kierrätyslaitos sekä sen tuotteita hyödyntävä hydrometallurginen kierrätyslaitos Harjavallassa. Tavoitteemme on olla kansainvälisesti merkittävä kierrätysraaka-aineiden toimittaja akkuja valmistavalle teollisuudelle.

Asetusehdotuksessa on onnistuneesti huomioitu kierrätysraaka-aineiden markkinoiden toimivuuden tärkeys. Ilman riittäviä kysynnän kannusteita kierrätysmarkkina ei kehity riittävän nopeasti sääntelyn tavoitteiden kannalta. Neitseellisten raaka-aineiden hintojen ollessa markkinoilla alhainen, ei valmistavalle teollisuudelle synny yksin markkinaehtoisesti riittäviä kannusteita kierrätysraaka-aineiden käyttöön. Toimivat kierrätysmarkkinat myös osaltaan alentavat akkuvalmistajien tuottajavastuun toteuttamisesta syntyviä kierrätyskustannuksia.

Kierrätysmarkkinoiden kehitystä voidaan kiihdyttää sääntelyohjauksella, kuten komissio nyt ehdottaa. Hyvänä esimerkkinä kysyntää lisäävästä sääntelystä voidaan mainita nyt käsiteltävän asetusehdotuksen sisältämä esitys kierrätetyn sisällön vähimmäisvaatimuksista.

Fortumin keskeiset huomiot valtioneuvoston kantaan

Fortum pitää valtioneuvoston kantaa yleisesti ottaen onnistuneena. Esitämme alla yksittäisiä huomioita Suomen kannanmuodostusta varten kysymyksissä, joiden näemme tukevan kotimaisen akkualan kehittymistä ja kotimaisia investointeja.

Fortum lähtökohtaisesti kannattaa ajatusta akkujen sitovasta elinkaarenaikaisesta enimmäishiilijalanjäljestä (7 artikla), sillä sen voidaan nähdä tukevan vastuullista,

kotimaista akkutuotantoa. Hiilijalanjälkeä koskevaa sääntelyä tulee (delegoiduissa asetuksissa) kehittää koko akkuarvoketju huomioiden.

Fortum pitää hyvänä, että valtioneuvosto yleisesti ottaen kannattaa akkujen kierrätyksen kehittämistä sekä teollisuusakuille, sähköajoneuvoakuille ja autonakuille ehdotettuja vaatimuksia kierrätetyn sisällön vähimmäisosuuksista (8 artikla). Näkemyksemme mukaan kierrätyssisältöä koskeva vaatimus tulisi ulottaa koskemaan myös tietyn tyyppisiä irtoakkuja, kuten litiumioniakkuja, joita käytetään esimerkiksi kevyissä kulkuneuvoissa. Tämä tukisi kierrätysmarkkinan syntyä ja olisi perusteltua akkuvalmistajien yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta.

Fortum pitää kierrätysmarkkinoiden kehittymisen kannalta niin ikään perusteltuna vaatimusta, jonka mukaan tuottajavastuujärjestöjen tulee mukauttaa tuottajien niille maksamat maksuosuudet huomioiden mm. kierrätetyn sisällön aste akkujen valmistuksessa (47 artikla). Tuottajavastuumaksujen niin kutsuttua modulointia esimerkiksi siten, että korkea kierrätetyn sisällön osuus akuissa alentaisi tuottajien maksamia kierrätysmaksuja, voidaan pitää hyvänä keinona luoda valmistajille kannusteita kierrätysraaka-aineiden käyttöön.

Fortum katsoo, että tuottajia ja jäsenvaltioita velvoittavia akkujen keräysastetta koskevia vaatimuksia (48 ja 55 artikla) tulisi arvioida myös muiden kuin irtoakkujen osalta. Käytöstä poistettujen akkujen tehokkaan keräyksen varmistaminen on keskeisessä roolissa akkujen EU:n kierrätysmarkkinoiden kehittymisen kannalta. Pidämme myös perusteltuna, että kierrätettäville akuille asetetaan kunnianhimoiset tavoitteet kierrätystehokkuuden ja materiaalien hyödyntämisen osalta (57 artikla).

Jatkovalmistelussa tulee varmistaa asetuksen yhteensopivuus mm. nyt ehdotettujen akkuluokkien ja muiden uusien määritelmien osalta EU:n jätteensiirtoasetuksen ja jätedirektiivin (ml. EU:n jäteluettelo) kanssa unionista tapahtuvan materiaalivuodon ehkäisemiseksi. Sääntelyn yksitulkintaisuudella voidaan pyrkiä varmistamaan, että käytöstä poistetut akut varmasti päätyvät asianmukaiseen ja kestävään kierrätykseen. Akut tulisi pitää kierrossa ensisijassa EU:ssa, sillä kolmansissa maissa tapahtuvan jätteiden käsittelyn lainmukaisuutta ja eettisyyttä on usein vaikea luotettavasti todentaa.

Lisätietoja; Janne Koivisto, Public Affairs Manager janne.koivisto@fortum.com